

Українська Федерація Інформатики
Інститут кібернетики ім. В. М. Глушкова НАН України
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»
(ПУЕТ)

ІНФОРМАТИКА ТА СИСТЕМНІ НАУКИ (ІСН – 2016)

МАТЕРІАЛИ

VII Всеукраїнської науково-практичної
конференції за міжнародною участю

(м. Полтава, 10–12 березня 2016 року)

За редакцією професор О. О. Ємця

**Полтава
ПУЕТ
2016**

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Співголови:

Г. В. Сергієнко, д. ф.-м. н., професор, академік НАН України, генеральний директор Кібернетичного центру НАН України, директор Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України;
О. О. Нестуля, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі».

Члени програмного комітету:

В. К. Забірака, д. ф.-м. н., професор, академік НАН України, завідувач відділу оптимізації чисельних методів Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України;
Г. П. Донець, д. ф.-м. н., с. н. с., професор, завідувач відділу економічної кібернетики Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України;
О. О. Ємець, д. ф.-м. н., професор, завідувач кафедри математичного моделювання та соціальної інформатики Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»;
В. А. Заславський, д. т. н., професор, професор кафедри математичної інформатики Київського національного університету імені Тараса Шевченка;
О. С. Куценко, д. т. н., професор, завідувач кафедри системного аналізу і управління Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;
О. М. Литвин, д. ф.-м. н., професор, завідувач кафедри вищої та прикладної математики Української інженерно-педагогічної академії;
П. І. Стецюк, д. ф.-м. н., с. н. с., завідувач відділу методів негладкої оптимізації Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України;
А. Д. Тевляшев, д. т. н., професор, академік Української нафтогазової академії, завідувач кафедри прикладної математики Харківського національного університету радіоелектроніки;
Т. М. Барболіна, к. ф.-м. н., доцент, завідувач кафедри математичного аналізу та інформатики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Інформатика та системні науки (ICN – 2016): матеріали I-74 VII Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю, (м. Полтава, 10–12 березня 2016 р.) / за редакцією О. О. Ємця. – Полтава : ПУЕТ, 2016. – 362 с.

ISBN 978-966-184-227-3

Збірник тез конференції містить сучасну проблематику в таких галузях інформатики та системних наук, як теоретичні основи інформатики та кібернетики, математичне моделювання та обчислювальні методи, математичне та програмне забезпечення обчислювальних машин і систем, системний аналіз і теорія оптимальних рішень. Представлено доповіді, що відображають проблеми сучасної підготовки фахівців з інформатики, прикладної математики, системного аналізу та комп'ютерних інформаційних технологій.

Розрахований на фахівців з кібернетики, інформатики, системних наук.

УДК 004+519.7
ББК 32.973я431

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори.*

Нечуйвітер О. П., Кейта К. В. Комп'ютерні технології розв'язування задачі наближеного інтегрування швидкоосцилюючих функцій багатьох змінних у випадку різних інформаційних операторів	212
Ойедаре Ойефемі Самуель. О программной реализации вычисления метрик в пространстве перестановок	214
Олексійчук Ю. Ф. Про комбінаторну задачу знаходження оптимального потоку	215
Ольховська О. В., Ольховський Д. М. Технології підтримки системи дистанційного навчання в Полтавському університеті економіки і торгівлі.....	219
Парфьонова Т. О. Про розробку тренажерів для дистанційного навчального курсу «Алгебра і геометрія»	221
Пашаев Ф. Г., Пашаев И. Ф., Пашаева С. Э., Алиев Б. М. Локальный поиск документов в корпоративной среде	223
Педоренко С. В., Ємець О. О. Розробка тренажеру для М-методу в дистанційному курсі «Методи оптимізації та дослідження операцій».....	226
Переяславська С. О. Застосування 3D-середовища програмування Alice при викладанні Java-технологій у вищому навчальному закладі	231
Першина Ю. І., Шилін О. В. Відновлення внутрішньої структури 3D об'єкта за відомими томограмами на системі довільних площин.....	233
Писаренко В. М., Чернышов Н. Н., Игнатенко В. В., Соколовский О. В., Магда А. В. Контроль состояния аккумуляторов в энергосистемах на солнечных элементах	236
Плюснов Д. С. Задача о напряженном состоянии бесконечного упругого слоя	239
Подольяка А. Н., Подольяка О. А. Сведение задачи поиска k-фактора к поиску звездного покрытия	241
Пономаренко А. П. Розгляд можливості використання математичних моделей задач розкрою для розміщення плоских взаємно орієнтованих об'єктів в заданих областях	246

- лексикографическая;
- алфавитная;
- инверсная;
- транспозиционная;
- численная;
- евклидова;
- метрики ρ_1, ρ_2, ρ_3 .

Для тех случаев, для которых было возможно, были составлены алгоритмы и их блок-схемы для нахождения расстояния между двумя перестановками с использованием различных метрик. Что является осуществимым для всех перечисленных выше метрик за исключением транспозиционной.

На языке объектно-ориентированного программирования Object Pascal в визуальной интегрированной среде разработки программ Delphi была написана программа нахождения расстояния между двумя перестановками по различным метрикам.

В программе предусмотрен ввод перестановок с клавиатуры и генерирование их случайным образом. Вывод результатов осуществлён в сжатом виде на экран и в подробном в текстовый файл.

Программа протестирована на примерах из [1]. Результаты работы программы совпали с ответами из [1], что говорит о корректности ее работы.

Список использованных источников

1. Стоян Ю. Г. Решение некоторых многоэкстремальных задач методом сужающихся окрестностей / Ю. Г. Стоян, В. З. Соколовский. – Київ : Наук. думка, 1980. – 208 с.

УДК 519.85

ПРО КОМБІНАТОРНУ ЗАДАЧУ ЗНАХОДЖЕННЯ ОПТИМАЛЬНОГО ПОТОКУ

Ю. Ф. Олексійчук, к. ф.-м. н.

Вищий навчальний заклад Укоопсліки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

olexijchuk@gmail.com

В доповіді розглядається одна комбінаторна задача знаходження оптимального потоку та її математична модель.

Oleksiichuk Yu. F. About combinatorial problem of finding an optimal flow. In the article are discussed a combinatorial problem of finding optimal flow and a mathematical model of this problem.

Ключові слова: ОПТИМІЗАЦІЯ, ОПТИМАЛЬНИЙ ПОТІК, КОМБІНАТОРНІ ЗАДАЧІ.

Keywords: OPTIMIZATION, OPTIMAL FLOW, COMBINATORIAL PROBLEMS.

Комбінаторна задача знаходження максимального потоку та методи її розв'язування досліджувалася, зокрема, в [1–4]. В [5] розглядалася комбінаторна задача знаходження потоку мінімальної вартості. В цій роботі вперше розглядається постановка ще однієї комбінаторної потокової задачі та її математична модель.

Транспортною мережею називають орієнтований граф $\Gamma = (V, U)$, в якому кожній дузі u_{ij} ставиться у відповідність її пропускна спроможність $b_{ij} \geq 0$. Вершину v_s , що має лише вихідні дуги, називають джерелом. Вершину v_t , що має лише вхідні дуги, називають стоком [6].

Потоком називають функцію $w: U \rightarrow R^1$ з наступними властивостями: 1) значення функції w на дузі u_{ij} не може перевищувати пропускну спроможність дуги, тобто $w(u_{ij}) \leq b_{ij}$; 2) збереження потоку у всіх вершинах, крім джерела і стоку, тобто $\sum_{u_{iz} \in U} w(u_{iz}) = \sum_{u_{zj} \in U} w(u_{zj}) \quad \forall z, z \neq s, z \neq t$.

Величиною потоку $|w|$ будемо називати суму значень функції w на дугах, що виходять із джерела: $\sum_{u_{sj} \in U} w(u_{sj}) = |w|$.

Накладемо додаткові обмеження. Припустимо, що потік по дугах $u_{ij} \in U' \subseteq U$ може приймати значення, що не перевищують деяке число $x_{ij} = g_l \in G$, тобто $w(u_{ij}) \leq x_{ij}$, де $G = \{g_1, g_2, \dots, g_n\}$

– деяка мультимножина, причому вектор з x_{ij} є розміщенням елементів з G , тобто $x = (x_{i_1 j_1}, \dots, x_{i_k j_k}) \in E(G)$. Тобто розглядається транспортування потоку деякими фіксованими місткостями, які вибираються із певного заданого набору. Причому серед місткостей можуть бути й однакові.

Нехай необхідно переслати мінімум W одиниць потоку, тобто $|w| \geq W$. Причому сумарний об'єм використаних місткостей $\sum_{u_{ij} \in U'} x_{ij}$ має бути мінімальним.

Розглянемо математичну модель задачі. Значення функції $w(u_{ij})$ на дузі u_{ij} будемо позначати y_{ij} .

Цільова функція:

$$f = \min \left(\sum_{u_{ij} \in U'} x_{ij} \right) \quad (1)$$

обмеження на пропускну спроможність дуг:

$$y_{ij} \leq b_{ij} \quad (2)$$

збереження балансу у вершинах:

$$\sum_{u_{iz} \in U} y_{iz} = \sum_{u_{zj} \in U} y_{zj} \quad \forall z, z \neq s, z \neq t, \quad (3)$$

обмеження на величину потоку в мережі:

$$\sum_{u_{si} \in U} y_{si} \geq W \quad (4)$$

комбінаторні обмеження:

$$y_{ij} \leq x_{ij}, \text{ для } u_{ij} \in U', \quad (5)$$

де $x = (x_{i_1 j_1}, \dots, x_{i_k j_k}) \in E_{\eta\eta}^k(G)$, $k = |U'|$.

Задача (1)–(5) є задачею евклідової частково комбінаторної оптимізації на розміщеннях [7]. На відміну від комбінаторної задачі знаходження максимального потоку [1–4], задача (1)–(5) в загальному випадку вона не зводиться до задачі евклідової комбінаторної оптимізації на перестановках.

В роботі вперше розглянута постановка комбінаторної поточної задачі з цільовою функцією вигляду (1) та побудована її математична модель.

Список використаних джерел

1. Емец Е. М. NP-трудность комбинаторной задачи нахождения максимального потока / Е. М. Емец, Ю. Ф. Олексійчук // Таврический вестник информатики и математики. – 2012. – № 2. – С. 36–44.
2. Ємець О. О. Комбінаторна задача знаходження максимального потоку та метод гілок та меж для її розв'язування / О. О. Ємець, Є. М. Ємець, Ю. Ф. Олексійчук // Вісник Запорізького національного університету : зб. наук. ст. Фізико-математичні науки. – 2012. – № 1. – С. 91–98.
3. Ємець О. О. Поліноміальний метод наближеного розв'язання комбінаторної задачі знаходження максимального потоку в мережі / О. О. Ємець, Є. М. Ємець, Ю. Ф. Олексійчук // Доповіді Національної академії наук України. – 2013. – № 4. – С. 33–37.
4. Олексійчук Ю. Ф. Оцінка часу роботи методу імітації відпаду для комбінаторної задачі знаходження максимального потоку / Ю. Ф. Олексійчук // Інформатика та системні науки (ІСН-2014) : матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 13–15 березня 2014 року). – Полтава : ПУЕТ, 2014. – С. 235–237.
5. Олексійчук Ю. Ф. Метод гілок та меж для комбінаторної задачі знаходження потоку мінімальної вартості / Ю. Ф. Олексійчук // Інформатика та системні науки (ІСН-2015) : матеріали VI Всеукраїнської наук.-практ. конф. за міжнародною участю (м. Полтава, 19–21 березня 2015 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2015. – С. 252–254.
6. Форд Л. Потоки в сетях / Форд Л., Фалкерсон Д. – Москва : Мир, 1966. – 277 с.
7. Стоян Ю. Г. Теорія і методи евклідової комбінаторної оптимізації / Ю. Г. Стоян, О. О. Ємець. – Київ : ІСДО, 1993. – 188 с.